

Lääkkeiden luovutus valtakunnallisessa terveydenhuolto-ohjelmassa (varalle luovuttaminen)

Uudet kysymykset ja päivitettyt vastaukset merkitty alle **Uusi**-merkinnällä. Kirjanpitoon ja tietojen siirtymiseen eläinlääkäriohjelmasta Nasevaan on vastattu osiossa "[Tiedot lääkityksestä ja eläinlääkäriin kirjanpitovelvollisuus](#)".

En ole tilan terveydenhuoltoeläinlääkäri, mutta olen tilalla sairaskäynnillä hoitamassa akuuttia sairastapausta päivystysaikaan. Saanko samalla jättää lääkkeitä, kun tilalla on ollut sairastapauksia paljon? Tilan lääkkeet eivät riitä seuraavaan terveydenhuoltoeläinlääkäriin käyntiin asti?

Et saa jättää lääkkeitä varalle. Ainoastaan terveydenhuoltosopimuksessa nimetyt terveydenhuoltoeläinlääkärit saavat luovuttaa lääkkeitä tulevien tautitapausten varalle. Ohjeistat tilaa olemaan arjen tultua yhteydessä omaan terveydenhuoltoeläinlääkäriin. Sinä saat luovuttaa lääkkeitä vain hoitamasi eläimen tarvitsemaa hoitoa varten.

**Uusi
3/2022**

Onko terveydenhuoltosopimus päivitettävä, jos lääkkeiden varalle luovuttamisen edellyttämä terveydenhuoltokäyntien tiheys muuttuu?

Eläinlääkäri saa luovuttaa lääkkeitä varalle vain, kun kaikki varalle luovuttamisen ehdot täyttyvät. Yksi näistä lainsäädännön asettamista ehdoista on terveydenhuoltokäyntien käyntiväli. Vaatimukset löytyvät [lääkitsemislain](#) 16 §, 3 momentista sekä yksityiskohtaisesti MMM:n asetuksen 17/2014, liitteen 4, luvusta 3, Lääkitsemislain 16 §:n 1 momentissa todetaan lisäksi, että eläinlääkärillä ja eläimen omistajalla tai haltijalla on oltava eläinlääkintähuoltolain 12 §:n mukainen sopimus eläinlääkäriin käynneistä ja toimenpiteistä eläintenpitopaikassa ja sopimuksen mukaiset eläinlääkäriin käynnit eläinten pitopaikkaan on oltava aloitettu.

Mitä terveydenhuollosta vastaavan eläinlääkäriin on katsottava tilan lääkekirjanpidosta?

Tuottajan pitämän sähköisen kirjanpidon on täytettävä MMM:n asetuksen [21/2014](#) vaatimukset. Huomiota kannattaa kiinnittää erityisesti seuraaviin asioihin:

- Onko lääkkeiden varoajat kirjattu oikein? Jos olet määrännyt ohjevaroaikka pidemmän varoajan, tämä on löydettävä myös sähköisestä kirjanpidosta. Tämä on tärkeää elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi.
- Onko kaikki tilalla itse annetut lääkkeet kirjattu terveydenhuoltojärjestelmään?

Miten usein terveydenhuoltosuunnitelma on päivitettävä?

Vähimmäistiheys on kerran vuodessa. Päivitys on tehtävä aina, kun siihen on tarvetta. Lääkityksiosiossa tulee kiinnittää huomiota annostuksiin sekä oireiden kuvaamiseen ja siihen, milloin oireet edellyttävät yhteydenottoa eläinlääkäriin.

Voiko terveydenhuoltoeläinlääkäreitä olla useampi kuin yksi?

Yhteisvastaanotoilla tilan terveydenhuoltoa voi tehdä useampi kuin yksi eläinlääkäri.

Nasevassa ja Sikavassa eläinten omistaja tai haltija voi terveydenhuoltosopimuksessa valtuuttaa varsinaisen sopimuksen tehneen eläinlääkäriin lisäksi muita ns. lisäeläinlääkäreitä osallistumaan terveydenhuoltotyöhön. Näiden eläinlääkäreiden on oltava nimettyinä terveydenhuoltosopimuksessa. Vasta tämän jälkeen näillä eläinlääkäreillä on oikeus luovuttaa lääkkeitä tulevien sairastapausten varalle terveydenhuoltosopimuksessa sovitulla tavalla, sillä heillä on käytettävissään samat tiedot kuin sopimuksen tehneellä eläinlääkärillä.

Yhtä eläinten pitopaikkaa kohti voi olla vain yksi terveydenhuoltosopimus. Valtuutus tilan tietoihin ja myös oikeus luovuttaa lääkkeitä voidaan Nasevassa ja Sikavassa siirtää määrääjäksi esim. kesälomien aikana myös kyseisten eläinlääkäreiden sijaisille samoin edellytyksin kuin vakituiset terveydenhuoltoeläinlääkärit.

Omistaja voi valtuuttaa kaikki haluamansa muut eläinlääkärit siten, että he näkevät tilan tiedot ja voivat siirtää käyttämiensä ja jatkohoitoon antamiensa lääkkeiden tiedot eläinlääkäriohjelmasta Nasevaan. Näillä eläinlääkäreillä **ei ole oikeutta** luovuttaa lääkkeitä tulevien sairastapauksien hoitoon.

Sikavassa tuottaja ei voi valtuuttaa yllä mainittuja muita eläinlääkäreitä itse, muutokset tekee Sikavan rekisterivastaava tuottajan pyynnöstä.

Saavatko terveydenhuoltoeläinlääkäri sijaiset luovuttaa lääkkeitä varalle?

Kyllä. Tämä edellyttää sitä, että kyseinen terveydenhuoltoeläinlääkäri ilmoittaa Nasevaan tai Sikavaan sijaisensa nimen, jolloin Nasevan tai Sikavan rekisterivastaava laittaa viransijaisuuden voimaan poissaolojakson ajaksi. Tällöin varsinaisen terveydenhuoltoeläinlääkäri oikeudet siirtyvät sijaiselle. Kun sijaisuus päättyy, päättyvät myös sijaisen oikeudet tiloihin.

Jotta tämä on mahdollista, sijaisen tulee hakea käyttöoikeutta Nasevaan tai Sikavaan. Sijainen toimii järjestelmissä aina omilla tunnuksillaan, kaikki hänen tekemänsä toimenpiteet rekisteröityvät viransijaisen omiksi tekemisiksi.

Historiatieto eri viransijaisuuksista säilyy Naseva- ja Sikava-rekisterissä.

Uusi
3/2022

Kun määritetään lypsykarjatilan terveydenhuoltokäyntien tiheyttä lääkkeiden varalle luovutusta varten, lasketaanko lehmälukuun myös ummessa olevat lehmät?

Ummessa oleva lehmä on lypsylehmä eli kaikki lehmät otetaan mukaan lehmälukua määritettäessä. Terveydenhuoltoeläinlääkäreiden kannattaa kiinnittää huomiota lehmälukuun erityisesti laajentavilla tiloilla. Näillä tiloilla käyntitiheys saattaa vahingossa jäädä liian alhaiseksi.

Jätän tilakäynnillä jonkin verran lääkkeitä, jos lääke loppuu ennen seuraavaa Naseva-käyntiä, voiko tuottaja hakea sitä lisää vastaanotoltani?

Lainsäädäntö ei rajaa lääkkeen luovuttamista tapahtuvaksi tilalla, joten näin voi tehdä. Eläinlääkäri on kuitenkin aina syytä selvittää, miksi lääkkeitä on kulunut arvioitua enemmän, ja arvioitava, onko tarvetta mennä käymään tilalle.

Onko terveydenhuoltokäynnillä täytettävä joka kerran Naseva-lomake?

Nasevassa on vuosikatsauslomake, joka täytetään vähintään kerran vuodessa. Lisäksi terveydenhuoltokäyntejä varten on terveydenhuollon "tilannekatsaus"-lomake. Tilannekatsauksen osa "lääkitystarpeen tarkastelu" tulee täyttää jokaisella lääkitsemislainsäädännön mukaisella terveydenhuoltokäynnillä lääkkeiden varalle luovuttamisesta sopimuksen tehneillä nautatiloilla.

Sikavassa täytetään tällä hetkellä (huhtikuu 2022) joka käynnillä sama terveydenhuoltokäyntilomake riippumatta siitä, luovutetaanko tilalle lääkkeitä vai ei. Tämän lisäksi Sikavassa on erillinen terveydenhuoltosuunnitelmalomake, jonka pohjalta tehdään terveydenhuoltosuunnitelma ja siihen sisältyen hoito- ja lääkityssuunnitelma vähintään kerran vuodessa.

Lomakkeet on aina täytettävä huolellisesti ja tallennettava mahdollisimman pian Nasevaan tai Sikavaan.

Voinko laittaa lypsykarjatilän lääkityssuunnitelmaan jätettäväksi lääkkeeksi vasikoiden hengitystietulehduksen hoitoon mikrobilääkkeen, jos tapauksia on harvaksen muutaman kerran vuodessa? Täytyykö aina ottaa näytteitä, jotta varalle luovuttaminen on luvallista?

Lääkkeitä saa luovuttaa varalle tavanomaisesti esiintyviä sairastapauksia varten. Tässä tapauksessa terveydenhuoltoeläinlääkäri on siis otettava kantaa siihen, ovatko harvaksen esiintyvät hengitystieinfektiot tavanomaisia sairastapauksia tilalla. Jos TH-eläinlääkäri päättää jättää hengitystieinfektioihin mikrobilääkkeitä, niin joka kerran ei tarvitse ottaa näytteitä, vaan asetus edellyttää säännöllistä näytteenottoa. Toinen mahdollisuus on käydä hoitamassa yksittäiset vasikat akuutteina sairastapauksina. Näytteitä on otettava vähintään kerran vuodessa jos samoja oireita hoidetaan toistuvasti riippumatta siitä, onko lääkkeet luovutettu varalle vai ei.

Uusi
3/2022

Miten on kirjattava kipulääkkeiden indikaatiot lääkeluovutuksen yhteydessä, kun vain yhdenlaista kipulääkettä saa luovuttaa varalle?

Yhteen käyttöaiheeseen saa luovuttaa varalle vain yhdenlaista kipulääkettä. Jos tilalla on kuitenkin kipulääketarvetta eri käyttötarkoituksiin (esim. pikkuporsaiden kastraatiokipuun, emakoiden jalkavikoihin), näihin kuhunkin voi luovuttaa varalle parhaiten soveltuvan kipulääkkeen. On tärkeää varmistaa, että eläimiä lääkitsevä henkilö erottaa erivahvuiset kipulääkkeet ja näiden käyttötarkoitukset.

Miksi piilevä utaretulehdus on lisätty listaan taudeista, joiden varalle voi luovuttaa lääkkeitä?

Lausuntokierroksen jälkeisessä sidosryhmien kuulemistilaisuudessa myös piilevä utaretulehdus lisättiin tauteihin, joihin voi luovuttaa varalle lääkkeitä terveydenhuoltosopimuksen puitteissa. On aina eläinlääkäriin ja tilan välinen asia sopia terveydenhuoltosuunnitelmassa, mihin sairauksiin tilan tautitilanne edellyttää lääkkeitä luovutettavaksi varalle.

Miksi lehmien pitkäkiimaisuus ei ole listalla tarpeista, joiden varalle voi luovuttaa lääkkeitä?

Gonadoreliinin oikea käyttö ei ole mahdollista ainoastaan ulkoisten oireiden perusteella. Lehmien pitkäkiimaisuus voi johtua monista eri syistä. Useimmiten se liittyy hormonitoiminnan häiriöön. Todellista pitkäkiimaisuutta esiintyy lehmillä harvoin, ja tavallisimmin on kyse pitkään valuttavista yksilöistä. Pelkkien ulkoisten oireiden perusteella ovulaation induktio annetaan helposti epäfysiologiseen aikaan. Lisääntymishäiriöiden hoito edellyttääkin aina munasarjadiagnostiikkaa, jonka perusteella eläinlääkäri valitsee eläimelle oikean hoidon ja hoidon ajankohdan.

Lisätty
23.10.2019

Miksi kiimattoman emakon hoitamiseksi ei saa luovuttaa lääkkeitä varalle?

Emakon kiimattomuuden hoidossa eläinlääkäriin on ennen lääkityksestä päättämistä tutkittava emakko ja varmistettava lääkityksen oikeasta ajankohdasta. Väärään aikaan annettulla hormonilääkityksellä voidaan aiheuttaa emakolle munasarjarakkulat. Lisääntymishäiriöiden hoito edellyttääkin aina munasarjadiagnostiikkaa, jonka perusteella eläinlääkäri valitsee eläimelle oikean hoidon ja hoidon ajankohdan.

Lääkitsemisasetuksen mukaan TH-eläinlääkäri saa luovuttaa varalle ”prostaglandiineja yksittäisten emakoiden porsimisen käynnistämiseen, kun emakon tiineys on jatkunut vähintään 116 päivää”. Tarkoittaako tämä sitä, että TH-eläinlääkäri voi jättää prostaglandiineja käytettäväksi ryhmäporsituksessa niille yksittäisille emakoille, jotka porsivat ennen seuraavaa TH-käyntiä?

Ryhmäporsitus ei ole prostaglandiinin käyttöä yksittäisille emakoille, vaan eläinlääkäri hoitaa ryhmäporsitukset jatkossakin. Vaikka prostaglandiinit on monikossa, tässä on tarkoitettu prostaglandiinien jättämistä varalle vain yksittäisten emakoiden porsimisen käynnistämiseen. Tämä voi tulla eteen silloin, eläinlääkäri ei ole voinut käynnistää yksittäisten emakoiden porsimista käynnillään, koska tuo 116 päivän aikaraja ei ole

vielä täyttynyt. Näiden yksittäisten emakoiden porsimisen käynnistämiseen prostaglandiineja voi TH-eläinlääkäri jättää varalle.

Mitä ovat tapaukset, joissa eläin tarvitsee akuutisti eläinlääkärin apua ja joihin eläinlääkäri ei saa luovuttaa lääkkeitä varalle?

Lääkitsemislain perusteluissa tällaisiksi akuuttia eläinlääkärin apua vaativiksi tapauksiksi on kuvattu esimerkiksi seuraavat tilanteet: lehmien kuumeiset utare- ja kohtutulehdukset, synnytykset, poikimahalvaukset, tapaturmat ja odottamattomat äkilliset sairaustapaukset sekä tavanomaisesta poikkeavat sairastumiset, eläinlääkärin diagnostiikkaa edellyttävät tapaukset tai eläinlääkärin ammattitaitoa vaativat toimenpiteet hoidettaisiin kuten nykyisinkin eläinlääkärin käynnillä.

Pitopaikassa lääkkeitä saa käyttää vain sellaisten sairastapausten hoitoon, joiden oireet ja hoito on kuvattu terveydenhuoltosuunnitelmassa.

Lihanautatila, jolle tehdään nykyisin yksi terveydenhoitokäynti vuodessa, ei ole mitään tarvetta luovuttaa varalle lääkkeitä, koska eläinten terveyden tila on hyvä.

Jääkö tällöin tilan käyntifrekvenssiksi kerta vuodessa vai meneekö se eläinmäärän ja tuotantosuunnan mukaisesti kahteen kertaan vuodessa siitä huolimatta, ettei tila käytä lääkkeitä?

Jos lääkkeitä ei luovuta varalle, käyntitiheys kerran vuodessa riittää. Tihennetyt käyntivälit ovat edellytyksenä lääkkeiden varalle luovuttamiselle terveydenhuoltosopimuksen tehneille tiloille.